

קול צופיד

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בהעלותך - תש"ס - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

וה"שונא" רודף בגלוי את ישראל. על שניהם התפלל משה רבינו ש"יפוצו" ו"ינוסו". ויהי רצון שתפילת משה תשמע גם היום.

השיעור לעילוי נשמת :

מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : בהעלותך

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תש"ס.

הדלקת נרות שבת

שלהבת עולה מאליה

"בהעלותך את הנרות - אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" והסביר רש"י מפני מה לא כתב תורה "בהדליקך"? מה באה ללמד המילה "בהעלותך"? וענה רש"י: "על שם שהלהב עולה, כתוב בהדלקתך לשון "עליה" שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה". ודברי רש"י אלו הם הלכה גם לנרות חנוכה וגם לנרות שבת. עיין שבת דף כ' ע"ב ודף כ"א ע"א.

ובזה יתבאר דברי הרמב"ם שהסביר כי ההבטחה לאהרן היא שידליק יום יום יותר מהנשיאים, אפילו אחר החורבן. והכוונה בזה לנס שיעשה ע"י החשמונאים שהם מזרע אהרן, שיתקנו להדליק נרות חנוכה. ובמדרש מובא שנרמז לאהרן גם על הדלקת נרות שבת כל שבת. ואע"פ שמצוות נרות שבת וחנוכה אינה מיוחדת לכהנים, יש בה מדיני המנורה שבמקדש "שתהא השלהבת עולה מנרות בית המקדש" והוא הדיון גם לחנוכה ושבת. וכן נפסק בשו"ע סי' רס"ד סעי' ח' כדי שיהא הלהב עולה יפה מיד שישלך ידו כה"ח שם ס"ק מ"ג ומש"ב שם ס"ק כ"ו משם הלבוש והוסיף המג"א שם ס"ק יד שיעשה כן גם בנרות שעה. ובימנו יש להזהר בפרט בנרות שהפתילות שלהם ארוכות ועיין בא"ח ש"ש נח אות ט"ו.

שלא שינה

על הפסוק "ויעש כן אהרן" כתב רש"י: "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה" משם הספרי ורבים הקשו על דברי רש"י אלו: האם יעלה על הדעת שאהרן קדוש ה' ישנה מדברי ה'? אולם בדורנו דברי רש"י יותר מובנים. שהרי הרפורמים הקונסרבטיבים ושופטי הבג"צ למיניהם, טוענים שעם התפתחות המדע והשינוי בתנאי החיים יש לשנות את התורה לפי רוח הזמן. בא אהרן ומלמד שהתורה היא ניצחית, שהתורה קדמה לבריאת העולם.

שהתורה מתאימה לכל דור ודור עם כל השכלולים וההמצאות שלו. שהרי הקב"ה תיכנן הכל קודם הבריאה, ולכן ציוה "שהתורה לא תשתנה כלל". עלינו להתאים את עצמנו לתורה, ולא ח"ו את התורה אלינו. שהרי בכל דור ודור קם אחד "חכם בעיניו" וירצה לשנות מה שלא הצליח להבין, ואם ניתן לו לשנות - לא ישאר מהתורה כלום ח"ו.

על כן בא אהרן הכהן ללמד אותנו כלל גדול: "שימו לב לא לשנות!!". כשם שאני עושה בהדלקת המנורה בשמן, כך תעשו גם כשיהא חשמל או חומר דלק אחר. ומכאן תלמדו על כל התורה כולה. כי המנורה היתה מורידה שפע של חכמה ותורה לעם ישראל.

אויבים ושונאים

"ויהי בנסוע הארון וכו' ויפוצו אויביו, וינוסו משנאיו" פרק י' פסוק ל"ה לפי הספורנו מדובר על שעת ביאתם לארץ. ורש"י לימד כי מי ששונא לעם ישראל - שונא לקב"ה. ויש להבדיל בין "אויב" ל"שונא". ש"אויב" מנסה לארוב להזיק בהיותו בתוך העם.

שני טעמים להדלקת נר שבת

רש"י מביא שני טעמים לפי הפשט להדלקת נר שבת :

א. משום כבוד סעודת שבת. והביא זה על מה שכתוב בגמרא שבת כה: "הדלקת נר בשבת חובה" - כתב רש"י שם "חובה, כבוד שבת הוא, שאין סעודה חשובה אלא במקום אור". וכן כתב תוס' שם ד"ה הדלקת שיעקר החובה המדוברת כאן אינה עצם ההדלקה אלא שיסעוד במקום הנר משום עונג שבת. והסביר הב"ח בספרו "בניהו" שבת כ"ה שכשרואים את האוכל יש יותר תענוג באכילתו.. כי לדעת תוס' אין צריך ללמוד חובת הדלקת נר שכבר למדנו זאת מ"על שלוש עבירות וכו'". ועיין מהר"ם שם. והרמב"ם פ"ה ה"א כתב "שזה בכלל עונג שבת". וכן בפרק ל' הלכה ה' ועיין למפרשים אם יש נ"מ בין רש"י שסובר שזה מדין "כבוד" לרמב"ם שסובר מדין "עונג".

ב. משום שלום בית. שלא ילך אדם בביתו ויתקל באיזה חפץ בגלל החושך ויכעס וירגז על אשתו או על בני ביתו. וכן כל כיוצא בזה. מקור הדברים ממה שכתוב בגמרא על הפסוק "ותזנח משלום נפשי" איכה ג' שמדבר על זמן הגלות שלא הדליקו נרות שבת "כי לא היה לו ממה להדליק" רש"י שם והסביר רש"י: כי "במקום שאין נר - אין שלום. שהולך ונכשל, והולך באפילה". ויש שגורסים "ואוכל באפילה". שבת כ"ה ע"ב. יש כמה הבדלים להלכה בין שני הטעמים.

כמה זמן צריך שידלקו הנרות?

לטעם שמדליקים נרות לכבוד ועונג בסעודת שבת - מספיק שידלקו הנרות רק בזמן הארוחה, ולטעם של "שלום בית" צריך שהנרות ידלקו עד שהולך לישון. וכתב הלק"ט ח"א סי' רמ"ז המובא בכה"ח ס"ק ל"א "וצריך להדליק נר שידלוק כל הלילה, ואם הוא עני עד סוף הסעודה". ויש על כך שתי תשובות של גאון עוזנו ותפארתנו הבא"ח.

במקום אחד כתב בר"פ ח"ד סימן ל' שדברי הלק"ט זה רק לחומרא כי עיקר החיוב בנרות שבת הוא עד גמר הסעודה "וכל שהניח שמן שיעור שיאכל וישתה לאורו עד שישן - הרי זה מברך בשופי אליבא דכ"ע". ובספרו תורה לשמה סימן ע"ו כתב שאותם שנוהגים להדליק ריבוי נרות יש להם על מה לסמוך. אבל אותם ששמים שמן שידלוק כל הלילה וכל היום עד יום שבת בערב, "זה איבוד ממון" ועובר על כל תשחית, ואם היו מדליקים לכבוד ביהכ"נ או לכבוד הנפטר החרשנו, אבל לכבוד שבת אין טעם להוסיף הרבה שמן שידלק גם ביום "כי שרגא בטיהרא מאי מהני".

למעשה, אם אדם רגיל לסעוד סעודת שבת ולסיימה, ללמוד, וללכת לישון, ואינו צריך לקום בלילה, - ידליק נר שיספיק עד שהולך לישון. אולם מי שיש לו בבית תינוקות וצריך לטפל בהם. או אדם שרגיל לקום בלילה לשתות תה או ללכת לנוחיות. או כאשר אשה בהריונה בחודש התשיעי ויש ספק אם תצטרך לאור בלילה. וכן כל כיוצא בזה - ישאירו מנורת חשמל אחת שתדלוק כל הלילה במקום אחד בבית וטוב במטבח ואין צריך להשאיר נר דולק כל הלילה.. ועיין בר"פ הנ"ל ח"ד סי' ל' באורך

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

בהעלותך - תש"ס - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

רסג סעיף א "יהא זהיר לעשות נר יפה". ועיין בכה"ח שם ס"ק ח' אם נמצא במקום שאין לו פמוטים נאים - ידליק בכל אופן שהוא, אפילו יקח תפוח אדמה ויעשה בו בית קיבול לשמן או לנר, וידליק.

מספר הנרות

מהדין די בנר אחד לשבת כמו בנרות חנוכה ולכן אשה שאין לה אלא רק נר אחד - תדליק ותברך עליו. ומצוה להוסיף נרות לכבוד שבת כמו בחנוכה. ובשולחן ערוך רסג סעיף א "ויש מכוונים לעשות ב' פתילות אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. הגה: ויכולין להוסיף ולהדליק ג' או ד' נרות, וכן נהגו". וכן לפי הסוד יש חיוב בשני נרות עיין לבא"ח שם אות א' ויש נשים שמדליקות שבעה נרות כנגד שבעה ימים ויש עשרה כנגד עשרת דברות. ויש שנוהגות להדליק בתחילת הנשואין שתי נרות ועל כל בן או בת מוסיפים נר. וכל אחד יעשה כמנהגו.

וטוב שכלה כשמתחילה להדליק נרות שבת תעשה תנאי אפילו בלב שאם תוסיף להדליק יותר משנים - יהא בלי נדר. וכך אם היא אצל מארחים - תדליק שם רק שני נרות. ואשה שלא עשתה תנאי כזה, אם נמצאת במקום שקשה להשיג נרות כדרכה - תדליק רק שנים. כמו כן כשמתארחת אצל אחרים די שתדליק שתי נרות בלבד שלא לשנות ממנהג המקום שמתארחת בו, ושלא להטריח על המארחים. ובמקרה זה אינה צריכה התרת נדרים כיון שאין היא מבטלת את מנהגה הקבוע, אלא שמשנה פעם אחת מפני האילוף.

להדליק מנר לנר

אם כבה הגפרור שהאשה מדליקה בו את הנר אחרי שהדליקה נר אחד. האם מותר להדליק מנר שדולק לנר או לגפרור? בנרות חנוכה יש מחלוקת אם מותר להדליק נר חנוכה אחד מחברו. האם אין בזה בזיון לנר שדולק כבר? ושאלה זו קיימת אם מדליק ישירות נר מנר, ובמיוחד אם מעביר את האש בקיסם לנר השני שזה מחזי יותר כזילזול. כתב הרמב"ם פ"ד הלכה ט' "ומותר להדליק נר חנוכה מנר חנוכה אחר". ובשולחן ערוך כתב תרע"ד "מדליקין נר חנוכה מנר חנוכה, ודווקא להדליק זה מזה בלי אמצעי אבל מזה לזה על ידי נר של חול - אסור" ויש מתירין גם בזה עיי"ש סעי' א' והרמ"א מחמיר כדעת התוס' שבת כב.

ויש שאמרו כי אי אפשר ללמוד היתר מנר חנוכה לנר שבת כי בחנוכה יש לפחות דין של "מהדרין" בנרות הנוספים ולכן מותר להדליק מהנר הראשון, לעומת זאת בשבת אין בגמרא דין של "מהדרין" לשאר הנרות. ועל כן לצאת מספקות יכין הבעל לאשה קופסת גפרורים שלמה, שאם יכבה אחד תוכל להדליק השני.

ואם כבה הנר ואין לה גפרורים - תדליק את הנר השני ישירות מהנר הראשון אבל לא על ידי קיסם או גפרור שמודלק מהנר הראשון, שלא יראה מפחית המצוה. עיין בא"ח נח יג. ואם אי אפשר לה ואין לה גפרורים - תדליק ע"י קיסם או גפרור עיין כה"ח ס"ק י"ד וס"ק צ"א ומש"ב ס"ק ד' וביאור להלכה שם. ויש מהדרים ומכניס נר נאה ומיוחד להדליק בו נרות שבת - ותבוא עליהן ברכת טוב. עיין כה"ח שם ס"ק ח'

הדלקה במקום אכילה

בסימן רע"ג סעי' ז' כתב השולחן ערוך "יש אומרים שאין מקדשים אלא לאור הנר, ויש אומרים שאין הקידוש תלוי בנר ואם הוא נהנה בחצר יותר מפני האור או מפני הזבובים - מקדש בחצר ואוכל שם אע"פ שאינו רואה את הנר שהנרות לענג נצטוו ולא לצער - והכי

בחורים שאינם בביתם

כתב מנן ז"ל בסי' רס"ג סעיף ו' "בחורים ההולכים ללמוד חוץ לביתם צריכים להדליק נר שבת בחדרים ולברך עליו, אבל מי שהוא אצל אשתו אין צריך להדליק בחדרו, ולברך עליו, לפי שאשתו מברכת בשבילו" וכתב בעולת שבת שמברך "אפילו יש לו אשה ובני בית שמברכין בביתו" עיין מש"ב ס"ק כ"ח לביאור להלכה שם, ועיין לבא"ח שם ס"ק י"א. וכתב מג"א ס"ק י"ג "הא דצריכים להדליק נר שבת בחדרם ולברך, אע"ג דאין אוכלים בחדרם, היינו משום דהדלקת נר חובה מפני שלום הבית, שלא יכשל בעץ או באבן". וכן כתבו המשנה ברורה ס"ק כ"ח כ"ט וכה"ח שם. ס"ק מ"ז. ומכאן למדנו שאף אם מדליק רק שלא יכשל - מברך.

מי שגר לבדו

מי שגר לבדו ואין לו אישה גם צריך להדליק נר ולא רק במקום שאוכל בו. ואע"פ שלכאורה אין לו עם מי לריב ולצעוק אם יכשל ויפול, אין הכוונה בטעם של "שלום בית" רק שלא יריב עם אשתו אלא שגם לא יצטער ויכעס על עצמו. וזהו שאומר הפסוק "ותזנח משלום נפשי" משמע שלום גם עם עצמו.

מקום הדלקת נרות.

בדברי השו"ע לעיל כתב: מי שהוא "אצל אשתו" דהיינו גר בבית אחד עם אשתו, "אין צריך להדליק בחדרו ולברך עליו". יש לומדים מדברי השו"ע שלא ידליק בחדר שמשמש בו. ויש אומרים שידליק שמה יכשל אך לא יברך שהרי אשתו כבר מדליקה ומברכת בבית זה. ודייקו כן מהכתוב "אין צריך להדליק בחדרו ולברך עליו". וכך ינהגו למעשה שאע"פ שהאשה מדליקה ומברכת בחדר אחד יש לבעל להדליק בלי ברכה בחדר אחר שיש בו שימוש אע"פ שלא אוכלים בו. עיין מג"א שם ס"ק יד ולכה"ח שם ס"ק מח' ולמש"ב שם ס"ק ל"א ולר"פ הנ"ל.

וצריך לומר שלטעם הראשון של כבוד סעודת שבת - די שידלקו הנרות רק במקום בו אוכלים, אבל לטעם של "שלום בית" צריך שידלקו הנרות בכל החדרים בהם משתמשים. עיין לבאר היטב שם ס"ק א' למש"ב שם ס"ק ב'. ולכה"ח ס"ק ב' ולבא"ח נח ב ולמעשה אנו מדליקים נרות שבת משני הטעמים דלעיל - ולכן במקום האכילה ידליק נרות דוקא שבהם יש עיקר כבוד שבת. ובמקומות אחרים די אם ידליק חשמל וכד'. כי העיקר שלא יפול. ועיין ברמ"א סי' רס"ג סעי' י' שהעיקר במקום שאוכל, וכן עיין לר"פ ח"ב סימן נ'

הטעם ע"פ הסוד

יש טעם שלישי והוא מה שכתב האר"י ז"ל פרי עץ חיים שער שבת פ"ד אשה המדלקת נרות למטה כאילו מדלקת נרות בשמים בינה ומלכות ומבטלת כוחות של הסט"א, עיין בן יהוידע שבת כ"ה וכתוב בבא"ח שם הלכה ד' "אע"פ שאוכל ומקדש על הגג שאור הלבנה זורח על שולחנו מבערב עכ"ז מדליקים נר שבת בברכה. יען דנר שבת מלבד טעם הפשטי של שלום בית יש בו חיוב על פי הסוד. כן העליתי בסה"ק מקבציאל ועיין אשל אברהם רס"ג ס"ק כ"א יע"ש עכ"ל.

נר יפה

מכיון שהטעם לנרות במקום האכילה הוא משום "כבוד שבת" ראוי שהנרות יהיו יפים ונאים ומצוה שיהיו מהודרים. ולא כד חרס פשוט או פמוט פשוט. וכמו שאדם מקפיד שכוס הקידוש תהיה מכסף והצלחות תהיינה יפות, כך יהיו גם הפמוטים. וכן כתב בשולחן ערוך

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

בהעלותך - תש"ס - מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

כשיש כמה נשים ספרדיות בבית אחד והן רוצות להדליק בברכה. כל אחת תדליק בחדר אחר בברכה. וכן בסלון גדול מאוד, כל אחת יכולה להדליק בברכה בזוית אחרת ועיין בא"ח שם י"א.

כאשר נשים מתארחות בבית מלון ולא מרשים להן להדליק בחדר שינה אלא רק בחדר אוכל וכד' אשה ספרדית שמגיעה ראשונה יכולה להדליק ולברך. אשה אשכנזיה - תמיד יכולה לברך. ואשה ספרדית שהגיעה וראתה שיש כבר נרות דולקים - תדליק בלא ברכה. והזריזה נשכרת להדליק מוקדם ובלבד שיהא אחרי זמן פלג המנחה.

הדלקת נר שבת - חובה

מצות הדלקת נרות שבת היא חובה כדברי הרמב"ם פ"ה ה"א : "הדלקת נר שבת אינה רשות, אם רצה מדליק ואם רצה אינו מדליק, ולא מצוה שאינו חייב לרדוף אחריה עד שיעשנה. - אלא זה חובה" נטילת ידים ועירוב הם "מצוה" ומברכים עליהם. ובתוס' שבת כה : ד"ה חובה כתב כי אע"פ שמים אחרונים חמורים יותר ממים ראשונים ונקראים "חובה" מפני סכנת מלח סדומית, אעפ"כ אין מברכים עליהם כי הם "להצלה בעלמא", אך בנרות שבת מברכים כיון שהם מצוה. וז"ל "אומר ר"ת דלא דמי למים אחרונים דלא הוי אלא להצלה בעלמא אבל הדלקת נר היא חובה של מצוות עונג שבת וכמה חובות הן דטעונים ברכה"

מעשה באשת רב יוסף

בגמרא שבת כג : "דביתהו דרב יוסף הות מאחרא ומדלקת לה, אמר לה רב יוסף : תניא שמות יג "לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה" מלמד שעמוד ענן משלים לעמוד האש, ועמוד האש משלים לעמוד הענן. סברה לאקדומה, אמר לה ההוא סבא : תניא, ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר." תרגום : אשת רב יוסף היתה מדליקה נרות סמוך לפני שקיעת החמה כדי להדליק עם כניסת שבת. לפי פירוש רש"י. אבל לרמב"ם מדובר בנרות חנוכה - עיין ה"ה הלכות חנוכה פ"ד הלכה ה. אמר לה בעלה רב יוסף : למדנו בגמרא שעמוד האש היה בא למחנה ישראל בלילה קודם שהיה עמוד הענן הולך, כדי שלא יהיו בני ישראל לרעג ללא הגנה. כך גם מכניסים את שבת קודם שיוצא יום חול שלא נכשל בחילול שבת. חשבה אשת רב יוסף להקדים את הדלקת הנרות הרבה לפני שבת, ואז אמר לה "ההוא סבא" "ובלבד שלא יקדים ושלא יאחר."

תניא. לא ימיש

למד מכאן בעל הברכה איש חי הנהגה חשובה לכבוד הגדול שרב יוסף נהג באשתו! הוא מעיר לה בנוסח שבו אדם מעיר לרבו שטעה. הוא לא אמר לה : טעית!! ובודאי לא צעק עליה. הוא דיבר איתה בכבוד שאדם מדבר עם רבו. שהרי מי שרואה את אביו רוצה לשפוך מים ורתחים מהמיחם על מים קרים אסור לו לצעוק עליו אע"פ שיש בזה איסור בישול, עליו לומר לו "כתוב בשו"ע כך וכך" ואם רואה את רבו טועה יאמר "לימדתנו רבינו כך וכך". וכך דיבר רב יוסף "תניא, לא ימיש וכו'".

וזהו שמבואר בגמרא על השאלה המופיעה במשנה "עשרתם? ערבתם? - הדליקו את הנר!" על זה אומרת הגמרא "וצריך למימרא בניחותא". כי אם מטיל אימה יתירה בתוך ביתו עלול הוא להביאם ח"ו לחילול שבת עיין רש"י גיטין ו' ולכן אדם שרואה את אשתו מאריכה בהכנות לשבת וכבר מתקרבת לשקיעה ועדין עסוקה בדברים שנראים לו מיותרים כתסרוקת וכד' ישתדל לעזור לה

מסתברא". ובסימן רסג כתב השו"ע סעיף ט' "המדליקים בזוית הבית ואוכלים בחצר - אם אין הנרות ארוכות שדולקות עד הלילה - הוי ברכה לבטלה". לפי זה מי שאוכל בחצר לא נהנה מנרות בזמן אכילה. שלא כדעת רש"י לעיל שעיקר הדלקת נרות לצורך כבוד שבת שבשעת האכילה?

וצריך לומר שלכתחילה צריכים לקדש לאור הנר. אבל אם יש לו צער במקום הנר - יכול לקדש ולאכול במקום אחר, וזהו "שלום בית" שלא יצטער ובלבד שאחרי האוכל בחצר חוזר לבית ונהנה מהנרות ועיין כה"ח שם ס"ק מ"ו מ"ח ובסי' רס"ג ס"ק נ"ז. אמנם לכתחילה אין להדליק נר שלא במקום אכילה כיון ששני הטעמים עיקר. ועיין מש"ב רס"ג ס"ק ל"ט מ' ובסי' רע"ג ס"ק ל"ב וביאור להלכה שם ואם לא ינהה מהנרות "שדולקות עד הלילה" - הוי ברכה לבטלה. והרוצה לצאת ידי חובת כל הדעות - יאכל אחר כך בביתו משהו ליד הנרות ותבוא עליו ברכה. ועיין מש"ב ס"ק מ"א וכה"ח ס"ק נ"ט וס'

אורחת

יש מחלוקת בין האור זרוע למהרי"ל מה לעשות כשיש כמה נשים שצריכות להדליק נרות האם כולם יכולות לברך על הנרת שלהן? לפי המהרי"ל כל אחת יכולה להדליק נר בברכה באותו המקום - ואין בזה ברכה לבטלה כי תוספת אורה היא מצווה. לפי האור זרוע לאחר שבעלת הבית ברכה והדליקה - אין אחרות יכולות להדליק בברכה. וכדבריו פסק השלחן ערוך רס"ג ח' : "שנים או שלשה בעלי בתים אוכלים במקום אחד, יש אומרים שכל אחד מברך על מנורה שלו, ויש מגמגם בדבר, ונכון לזהר בספק ברכות ולא יברך אלא אחד."

כדעת האור זרוע. הרמ"א : הוסיף "אבל אנו אין נוהגין כך" - כלומר יכולות כמה נשים להדליק נרות שבת בברכה במקום אחד, ואין בזה ברכה מיותרת. והסביר הגאון מוילנא חידוש נפלא על דבריו בשלוש מילים! "שכל אחד מצווה" כלומר ההדלקה היא חובת גברא ולכן לדבריו כמה נשים יכולות להדליק במקום אחד. וכך עד היום הנשים הנוהגות כמו הרמ"א מברכות כמה נשים בבית אחד במקום אחד ועיין לפרישה שם שנדחקו לפרשו ועיין לברכ"י שם בנושא.

בשו"ע הרב בקונטרס אחרון רס"ג, ה' משמע קצת כדבריו שזה חיוב על האדם עיי"ש. אך יש לדייק שם לדעתו שו"ע הרב רס"ג ט"ו שדווקא אם כל אשה אוכלת מהאוכל שלה, יכולות לברך כל אחת לעצמה על נרות שבת, אבל כשהן סמוכות על שולחן בעל הבית - רק אחת מברכת אפילו אם יש לה חדר מיוחד. וכתב שם שלא נוהגים כן.

הבא"ח שם אות י"א ר"פ ב' נ' וכה"ח שם - פסקו כדעת מרן שאי אפשר לכמה נשים להדליק במקום אחד. אך יכולה אורחת להדליק בחדר אחר שמשתמשים בו בשעה שהנרות דולקים, אפילו שלא אוכלים בו כמו מטבח וכד'. ואם אינה יכולה להדליק במקום כזה וכגון בבית מלון וכד' - תדליק ולא תברך מדין סב"ל. ואם היא בבית מארחים ואינה יכולה להדליק במקום אחר אלא ליד בעלת הבית - תסמוך על ברכת בעלת הבית ותדליק לעצמה, או תסמוך על הדלקת בעלת הבית. עיין בא"ח שם י"א.

ולכן אם יש כמה נשים אשכנזיות המתארחות בבית אחד. יכולה כל אחת להדליק נר בברכה, אך כל אחת בפמוטים משלה. אך לא במנורה אחת. המג"א ומש"ב שם ס"ק ל"ז.

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

בהעלותך - תש"ס - מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

לגבי נר חנוכה ולומדת הגמרא ש"הדלקה עושה מצוה" מכך שמברכים "להדליק נר חנוכה". ומכאן שבכל מקום שמברכים הרי "הדלקה עושה מצוה". ולכן בנר שבת שמברכים כמו כן על ההדלקה יש לדעת שאי אפשר להניח נר קודם זמן ההדלקה. פעם שאל אותי משהו בערב יום טוב שחל בערב שבת אם אפשר להדליק נר נשמה גדול לצורך שני הימים ואמרתי לו שאסור שמני טעמים א אי אפשר לברך בערב יום טוב על יום טוב ושבת. ב הדלקה עושה מצוה.

נרות עליונים

כתב הבא"ח נח ה: "אפילו המדליקין ז' נרות - עם כל זה כשיבא לביתו יסתכל בשתי נרות דוקא, ויכוין שהם אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. גם יכוין אחד כנגד ה"א ראשונה שבשם הויה ואחד כנגד ה"א אחרונה שבשם הויה. גם יכוין שיאירו נרות שבקדושה למעלה".

זאת אומרת שגם מי שבודד ואין לו חשש מחלוקת והלבנה זורחת לו ואוכל בכבוד במרפסת חייב להדליק נרות שבת כי גם בשמים מדליקים נרות להאיר השבת.

הרבה חדרים

ובגמרא שבת דף כג: אמר רב הונא: הרגיל בנר - הויין ליה בני תלמידי חכמים, הזהיר במזוזה - זוכה לדירה נאה, הזהיר בציצית - זוכה לטלית נאה, הזהיר בקידוש היום - זוכה וממלא גרבי יין. רב הונא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפתחא דרבי אבין נגרא, חזא דהוה רגיל בשרגי טובא, אמר: תרי גברי רברבי נפקי מהכא. נפקי מינייהו רב אידי בר אבין ורב חייה בר אבין. רב חסדא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפתחא דבי נשא דרב שיזבי, חזא דהוה רגיל בשרגי טובא, אמר: גברא רבא נפק מהכא. נפק מינייהו רב שיזבי.

והסביר הבא"ח שרבי אבין לא הדליק הרבה נרות במקום אחד אין בזה הרבה תועלת, אלא שהדליק בכל החדרים שלא יפלו.

בקשה מהנשים

תפילת הנשים בעת הדלקת הנרות מתקבלת כי זו שעת רצון רבין בחיי על פרשת יתרו, כה"ח שם ס"ק ל"ד ומש"ב ס"ק ב'. הרי כל אשה יכולה להוסיף בקשות פרטיות לעת הצורך נוסף על הנוסח הרגיל. וע"כ היום עם ישראל נמצא בצרות גדולות וזקוק לתפילות יוסיפו שהקב"ה ירחם על עמו ישראל וירחיק מהם כל צרה ומצוקה כל מיני מחלות, וידבר שונאינו תחתינו ולא ירעו ולא ישחיתו בהר הקודש, וארץ ישראל ותורת ישראל יהיו שלימים ויצילנו מכל מיני גזירות קשות ורעות ונזכה לביאת הגואל ולבנין אריאל בב"א.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

לסיים ההכנות לשבת ובדאי לא יצעק עליה אלא ידבר אליה בכבוד שנוהגים ברב גדול.

"סברא לאקדומי" בעוד היום גדול

מהי ההקדמה האסורה בנרות שבת?

בשו"ע רס"ג סעיף ד כתב "לא יקדים למחר להדליקו בעוד היום גדול שאז אינו ניכר שמדליקו לכבוד שבת; וגם לא יאחר. ואם רוצה להדליק נר בעוד היום גדול ולקבל עליו שבת מיד - רשאי כי כיון שמקבל עליו שבת מיד אין זו הקדמה, ובלבד שיהא מפלג המנחה ולמעלה שהוא שעה ורביע קודם הלילה" ולומדים זאת מרב שהדליק נרות שבת, התפלל תפילה של שבת בערב שבת ואכל קודם לשקיעה. רא"ש.

וכתב בשו"ע לא להדליק לפני פלג המנחה. ואם הדליק לפני פלג המנחה - יכבה וידליק ויברך. רס"ז סעיף ב "מקדימין להתפלל ערבית יותר מבימות החול, ובפלג המנחה יכול להדליק ולקבל שבת בתפלת ערבית ולאכול מיד". עיין משנ"ב רס"ג ס"ק יח ולכן כשהשקיעה ב-748 יהיה פלג המנחה ב-630 או 640. ואשה שרוצה ללכת לכותל המערבי להתפלל בערב שבת לא יכולה להדליק בשעה שש, אלא שעה ורבע זמנית לפני השקיעה ב-630 בערך.

אנשי חו"ל שהשקיעה שלהם מאוחרת מאוד ויכולה להיות בשעה 11 בלילה מסתמכים על קולא של הרמ"א רס"א ס"ע א ועיין ביאור הלכה שם ובסימן רס"ג ס"ע ד ד"ה קודם שאומר להדליק שעתים לפני השקיעה והב"ח והמשנה ברורה קיבלו דבריו. ועוד יש קולה לאנשי חו"ל לסמוך על דעת הגאון שמחשיב שעות זמניות מזריחה עד השקיעה, ולדבריו פלג מנחה הוא שעה ורבע קודם השקיעה ולא קודם צאת הכוכבים כמה שאנו נוהגים ולא מהעמוד השחר כמנהגינו. אך כל הקולות האלו הם לגרים בחו"ל שאינם יכולים לקיים את ההלכה כפשוטה. וכמובן שתקנתם פשוטה - לעלות לארץ ישראל.

המתפלל בפלג מנחה ואוכל מוקדם ורוצה לישון מוקדם צריך להזהר בשנים. א לקרוא קריאת שמע אחרי צאת הכוכבים. ב שנרות שבת יהיו דולקים אחרי צאת הכוכבים לפחות מעט זמן אע"פ שכבר סיים תפילתו. ועיין במגן אברהם ס"ק ט"ז שכתב "ומיהו מצוה לעשות נרות ארוכות שידלקו עד הלילה כדאיתא במהרי"ל". יוצא לפי זה, שמי שמתפלל כמו "רב" תפילת ערבית של שבת בערב שבת צריך להדליק נרות ארוכים ביותר שידלקו עד הלילה.

ובלבד שלא יקדים - נר שבת שהיה דלוק

כתוב ברמ"א סעיף ד "ואם היה הנר דלוק מבעוד היום גדול - יכבנו ויחזור וידליקנו לצורך שבת". ומקור דבריו בתוס' שבת כה שהביאו דעה שאין צריך לכבותו ולהדליקו ולא להדליק אחרת, ולבסוף הסיקו שצריך לכבותו ולהדליקו שתהא ניכרת ההדלקה לכבוד שבת וז"ל "עוד נראה לר"ת שאם היה הנר מודלק ועומד, שצריך לכבותו ולחזור ולהדליקו כדאמר ליה ההוא סבא "ובלבד שלא יקדים ובלבד שלא יאחר" עכ"ל. ועיין רמב"ם שבת פ"ה. והיה מי שרצה להוכיח מדבריו שאין חיוב הדלקה אלא שהנר יהיה דולק. ורבים דחו פירוש זה בדבריו. ועיין רש"י בשבת כג שמסביר על העשית שהיתה דלוקה דאירי בנר חנוכה. ולר"ת צ"ל דאירי גם בנר שבת.

הדלקה עושה מצוה

